

Dankwoord

LOBAMIX deel 1 zou niet tot stand gekomen zijn zonder de medewerking en hulp van heel veel mensen.

Wij danken in de eerste plaats de vele **personen met ernstige afasie en hun proxy's**, bij wie we de voorbije jaren methodieken mochten uitproberen en die ons hielpen door het geven van feedback.

Daarnaast bedanken wij volgende **expert-collega's** voor de inhoudelijke overlegmomenten, de feedback op eerdere versies van dit boek en/of het ter beschikking stellen van door hen ontwikkeld materiaal. Ze zijn in alfabetische volgorde:

- Dr. Ruth Dalemans (Hogeschool Zuyd)
- Dr. Catherine De Vos (HoGent, Gent)
- MODEM: Jeske D'haene en Wim De Backer van het expertnetwerk ondersteunende technologie van Thomas More hogeschool (Antwerpen)
- Dr. Gudrun Nys (Revalidatiecentrum Overleie, Kortrijk)
- Dr. Pirkko Rautakoski (Åbo Akademi University, Turku, Finland)
- Dr. Marina Ruiten (Radboud Universiteit Nijmegen)
- Dr. Ineke van der Meulen (Rijndam revalidatiecentrum Rotterdam)
- Dr. Sandra Wielaert (Rijndam revalidatiecentrum, Rotterdam)
- De collega-logopedisten van az Groeninge Kortrijk (in alfabetische volgorde): Leen Claerhout, Hilde Dewaele, Erna Mestdagh, Eline Pieters, Yves Poignie, Luc Van Belle, Martine Van Hoorebeke en Greet Vervenne.
- De collega-logopedisten van het Algemeen Ziekenhuis Maria Middelaes Gent en in het bijzonder: Eline Verwilligen (Algemeen Ziekenhuis Maria Middelaes, Gent), Marijke Van Rumst (Arteveldehogeschool, Gent & Algemeen Ziekenhuis Maria Middelaes, Gent) en Erik Robert (Algemeen Ziekenhuis Maria Middelaes, Gent & AZ Sint-Lucas, Gent)

- Laura Fierens (student master Taal- en Spraakpathologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen) deed in het Algemeen Ziekenhuis Maria Middelaes (Gent) een **onderzoeksproject** met het deel 'Evaluatie gebruik communicatiehulpmiddel'. Wij danken haar voor de boeiende overlegmomenten en de feedback op dit onderdeel. Daarnaast gaat onze dank uit naar volgende collega's uit het AZ Maria Middelaes die hielpen bij de aanvraag bij het ethische comité, die ons in contact brachten met personen met ernstige afasie en/of die als beoordelaar fungeerden in het onderzoek (in alfabetische volgorde): Marleen Corijn, Laura De Volder, Erik Robert, Eline Roggeman, Griet Stepman, Linde Vancauwenberghe, Marieke Vandelanotte, Griet Van Beneden, Marijke Van Rumst, Ine Verhelst en Eline Verwilligen.

Er gingen ook meer dan 30 Vlaamse en Nederlandse collega's met de eerste versie van dit boek aan de slag. Deze **testers** kwamen zowel uit ziekenhuizen, revalidatiecentra als zelfstandige praktijken/vrije vestigingen. Op basis van hun waardevolle feedback werden nog heel wat zaken aangepast.

- De Vlaamse testers:
 - Sharon Arickx (OLV Ziekenhuis, Aalst en logopediepraktijk Kruisem).
 - Leen Claerhout (OLV Ziekenhuis, Aalst en az Groeninge, Kortrijk).
 - Trui Coppé, Evy Van Mulem, Kaatje Lingier, Claire Aspeslagh, Renilde Seynaeve en de collega's van de dienst neuropsychologie voor het testen van de neurocognitieve onderdelen (BZIO-Imbo, Oostende).
 - Natalie Gijbels (Revalidatie & MS Centrum Overpelt).
 - An Goor (Sint-Dimpna Ziekenhuis, Geel).
 - Karen Moens (az Lokeren).
 - Shanna Persoone, Lara Vandommele, Kristin Van Vlasselaer en Ellen Aneca (Imelda Ziekenhuis, Bonheiden).
 - Sarah Thoen, Veerle Cools en Karen Lernout (az Damiaan, Oostende).
 - Lore Van Brussel (Logopedieteam Gent).
 - Eline Verwilligen en Griet Stepman (AZ Maria Middelaes, Gent)
 - Hilde Dewaele, Erna Mestdagh en Eline Pieters (az Groeninge, Kortrijk)

- De Nederlandse testers:
 - Hilde Aarts (Logopediepraktijk Kapelle)
 - Susan Brouwers-Nabuurs, Jannet Coppole, Yvonne van Schijndel en Suzanne van Bokhoven (Kennis en behandelcentrum Van Neynsel, 's-Hertogenbosch)
 - Marijke De Feijter, Saskia Aarts en Faith Verhage (Groenhuysen, Roosendaal)
 - Sofie Van Heyghen (Zorgzaam Thuis- en Ouderenzorg Stelle, Oostburg)
 - Jacintha van Beeck, Geerje Zilverschoon, Danique Fens en Judith Ey (Libra Revalidatie en audiologie)
 - Ruth Toes-van Beek (Rijndam Revalidatie, Rotterdam)
 - Carola van de Spijker en Nathasja Vercauteren (St. Anna Zorggroep: Woonzorgcentrum Ananz, Geldrop)

Referentielijst

- Beijer, L.J., Gotwalt, A.M.F., & Geurts, A.C.H. (2000). GANBA: geschikt voor cognitieve diagnostiek bij afasiepatiënten in de neurorevalidatie? *Stem-, Spraak- & Taalpathologie*, 9(2), 110-121.
- Berns, P.E.G., Jünger, N., Boxum, E., Nouwens, F., van der Staaij, M.G., van Wessel, S., van Dun, W., van Lonkhuijzen, J.G., & CBO. (2015). *Logopedische richtlijn 'Diagnostiek en behandeling van afasie bij volwassenen'*. Woerden: Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie.
- Coelho, C., Ylvisaker, M., & Turkstra, L.S. (2005). Nonstandardized assessment approaches for individuals with traumatic brain injuries. *Seminars in speech and language*, 26, 223-241.
- Collins, M. (2005). Global Aphasia. In L.L. LaPointe (Ed.) *Aphasia and related neurogenic language disorders* (pp. 186-198). New York: Thieme.
- Garrett, K.L. & Lasker, J.P. (2007). AAC and severe Aphasia: enhancing communication across the continuum of recovery. *ASHA Special Interest Group Neurophysiology and Neurogenic Speech and Language Disorders*, oct 2007, 6-15.
- Garrett, K.L., & Lasker, J.P. (2013). Adults with severe aphasia and apraxia of speech in D.R. Beukelman & P. Mirenda (Eds.), *Augmentative & Alternative communication supporting children & adults with complex communication needs (fourth edition)* (p. 405-445.). Baltimore: Paul Brookes Publishing.
- Hallowell, B. (2017). Aphasia and other acquired neurogenic language disorders. *A guide for clinical excellence*. San Diego: Plural Publishing.
- Hasson, N., & Joffe, V. (2007). The case for dynamic assessment in speech and language therapy. *Child Language Teaching and Therapy*, 23(1), 9-25.
- Helm-Estabrooks, N. (2002). Cognition and aphasia: A discussion and a study. *Journal of Communication Disorders*, 35(2), 171-186.
- Helm-Estabrooks, N., & Nicholas, M. (2013). The process approach to assessment and treatment of aphasia. In L. Ashendorf, R. Swensons, & D.J. Libon (Eds.), *The Boston process approach to neuropsychological assessment. A practitioner's guide* (pp. 170-199). USA: Oxford Clinical Press.
- Helm-Estabrooks, N., Bayles, K., Ramage, A., & Bryant, S. (1995). The relationship between cognitive performance and aphasia severity, age and education: Females versus males. *Brain and Language*, 51(1), 139-141.
- Helm-Estabrooks, N., Ramsberger, G., Morgan, A, & Nicholas, M. (1989). *The Boston Assessment of severe Aphasia*. San Antonio. TX: Special Press Inc.
- Hersh, D., Wood, P., & Armstrong, E. (2018). Informal aphasia assessment, interaction and the development of the therapeutic relationship in the early period after stroke. *Aphasiology*, 32(8), 876-901.
- Hersh, D., Worrall, L., Howe, T., Sherratt, S., & Davidson, B. (2012). SMARTER goal setting in aphasia rehabilitation. *Aphasiology*, 26(2), 220-233.
- Hilari, K., Galante, L. Huck, A., Pritchard, M., Allen, L., & Dipper, L. (2018). Cultural adaptation and psychometric testing of the Scenario Test UK for people with aphasia. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 53(4), 748-760.

- Hinckley, J., & Nash, C. (2007). Cognitive assessment and aphasia severity. *Brain and Language*, *103*, 248-249.
- Kagan, A. (1998). Supported conversation for adults with aphasia: methods and resources for training conversation partners. *Aphasiology*, *12* (9), 816-830.
- McCurtin, A., & Carter, B. (2015). 'We don't have recipes; we just have loads of ingredients': explanations of evidence and clinical decision making by speech and language therapists. *Journal of evaluation in clinical practice*, *21* (6), 1142-1150.
- Moerkerke, L., Paemeleire, F., & Robert, E. (2017). Boston assessment of severe aphasia (BASA): een meerwaarde bij het onderzoek van personen met globale afasie? *Logopedie*, *30* (3), 19-31.
- Nakase-Thompson, R., Manning, E., Sherer, M., Yablon, S. A., Gontskovsky, S.L.T., & Vickery, C. (2005). Brief assessment of severe language impairments: initial validation of the Mississippi aphasia screening test. *Brain Injury*, *19* (9), 685-691.
- Olsson, C., Arvidsson, P., & Blom Johansson, M. (2019). Relations between executive function, language, and functional communication in severe aphasia. *Aphasiology*, *33* (7), 821-845.
- Paemeleire, F., & Moerkerke, L. (2019). Dynamisch assessment bij personen met ernstige afasie. *Logopedie*, *32* (4), 5-17.
- Papathanasiou, I., Coppens, P., & Potagas, C. (2013). *Aphasia and related neurogenic communication disorders*. Burlington: Jones & Bartlett Learning.
- Patterson, J. & Chapey, R. (2008). Assessment of language disorders in adults. In R. Chapey (Ed.). *Language intervention strategies in aphasia and related neurogenic communication disorders (fifth edition)* (pp. 64-160). Lippincott Williams & Wilkins; Philadelphia.
- Peach, R. K. (2008). Chapter 21: Global aphasia: identification and management. In R. Chapey (Ed.), *Language intervention strategies in aphasia and related neurogenic communication disorders (fifth edition)* (pp. 565-594). Philadelphia: Wolters Kluwer - Lippincott.
- Pijfers, L., de Vries, L.A., & Messing-Peterson, H. (1985). *Utrechts Communicatie Onderzoek (UCO)*. Hoensbroek: Uitgever Pragma.
- Plowman, E. K., Hents, B., & Ellis, C. (2011). Post-stroke aphasia prognosis: a review of patient-related and stroke-related factors. *Journal of Evaluation in Clinical Practice*, *18* (3), 689-694.
- Robert, E., & Van Rumst, M. (1993). *Het China-Himbeere Syndroom, een werkstuk over differentiaaldiagnostiek binnen de globale afasie* [Niet-gepubliceerd eindwerk, geschreven voor de tweede fase opleiding NTSS 'afasietherapeut']. COWAG, Hogeschool Rotterdam en omstreken.
- Royal College of Speech & Language Therapists (RCSLT) (2005). *RCSLT Clinical Guidelines*. London: RCSLT.
- Sarno, M.T., & Levita, E. (1981). Some observations on the nature of recovery in global aphasia after stroke. *Brain and language*, *13* (1), 1-12.
- ShIPLEY, K.G., & McAfee, J. G. (2020). *Assessment in Speech-Language Pathology: a resource manual (sixth edition)*. San Diego, CA: Plural Publishing.

- Simmons-Mackie, N., Threats, T., & Kagan, A. (2005). Outcome assessment in aphasia: a survey. *Journal of Communication Disorders, 38* (1), 1-27.
- Smets, L. (2018). *Kwalitatief onderzoek naar de mogelijkheden tot activiteiten en participatie bij personen met een ernstige niet-vloeiende afasie met hemiplegie in de thuissituatie* [Bachelorproef]. Gent: Arteveldehogeschool.
- Steele, R.D. (2009). *Two improvement profiles in SGD users with chronic global aphasia. An outcome study analyzing WAB and CETI data.* ASHA Annual Convention November 19-21, 2009. New Orleans, Louisiana.
- Threats, T. (2009). Severe aphasia: possible contributions of using the ICF in assessment. *Perspectives on neurophysiology and Neurogenic speech and language disorders, 19* (1), 7-14.
- Van der Meulen, A.C., Houthuizen, J., & van de Sandt-Koenderman, W.M.E. (2018). Meten van communicatie bij ernstige afasie. De Scenario Test: een nieuwe test voor verbale én nonverbale communicatie bij afasiepatiënten. *Logopedie en Foniatrie, 80* (4), 112-116.
- Van der Meulen, I., van de Sandt-Koenderman, M., Duivenvoorden, H.J., & Ribbers, G.M. (2010). Measuring verbal and non-verbal communication in aphasia: reliability, validity, and sensitivity to change of the Scenario Test. *International Journal of Language and Communication Disorders, 45* (4), 424-435.
- Van der Meulen, I., van de Sandt-Koenderman, M., van Gelder-Houthuizen, J., Wiegers, J., & Wielaert, S. (2009). *Scenario Test Verbale en non-verbale communicatie bij afasie.* Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Van Harskamp, F., Visch-Brink, E.G., & van Amerongen, N. (1995). Globale afasie. *Stem-, Spraak- en Taalpathologie, 4* (2), 73-102.
- Van Mourik, M., Verschaeve, M., Boon, P., Paquiers, P., & van Harskamp, F. (1992). Cognition in global aphasia: indicators for therapy. *Aphasiology, 6* (5), 491-499.
- Visch-Brink, E., van de Sandt-Koenderman, M., & El Hachoui, H. (2010). *Screeling.* Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Wapner, W., & Gardner, H. (1979). A note on patterns of comprehension and recovery in global aphasia. *Journal of speech and hearing research, 22* (4), 765-772.
- Wielaert, S., Wiegers, J. & van de Sandt-Koenderman (2005). Graag weer praten. Hoe bepalend is de hulpvraag? *Logopedie en Foniatrie, 77* (1), 16-21.
- World Health Organization (WHO) (2001). *International classification of functioning, disability and health (ICF).* Geneva: World Health Organization.
- World Health Organization FIC Collaborating Centre in the Netherlands (2002). *Nederlandse vertaling van de International Classification of Functioning, Disability and Health: compilatie.* Bilthoven: RIVM.
- Worrall, L., Howe, T., Sherratt, S., & Davidson, B. (2012). Smarter goal setting in aphasia rehabilitation. *Aphasiology, 26* (2), 220-233.